

22 ΦΕΒ. 2013

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 21.2.2013

Αρ. Πρωτ.: ΥΠ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α./ΓΡ.ΑΝ.ΥΠ./Κ.Ε./160

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Μάνο Κόνσολα

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 5893/16.1.2013 Ερώτηση

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 5893/16.1.2013 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Μάνου Κόνσολα και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το κάστρο της Φεράκλου ή Φαρακλού, κηρυγμένο μνημείο επιστέφει βραχώδες έξαρμα δίπλα στη θάλασσα στην ανατολική ακτή της Ρόδου, σε απόσταση 38 χλμ. ΝΔ της πόλης της Ρόδου και δεσπόζει επί του τουριστικού παράλιου οικισμού στο Χαράκι. Η οχυρή περίμετρος, της οποίας η λιθοδομή διατηρεί βυζαντινή και τουλάχιστον μία ιπποτική φάση που χρονολογείται από εραλδικό έμβλημα στην περίοδο 1467-76, σε ερειπιώδη ως επί το πλείστον κατάσταση, είναι ±600 μ. και στο πιο επικίνδυνα σημεία της περιλαμβάνει ετοιμόρροπο κυλινδρικό πύργο δίπλα στην πύλη εισόδου στο κάστρο. Η οχύρωση περικλείει λείψανα μεσαιωνικού οικισμού 28 στρεμμάτων που δεν έχει διερευνηθεί ανασκαφικά. Η καστροπολιτεία αναφέρεται επανειλημμένα στις γραπτές πηγές του 13^{ου}-15^{ου} αιώνα σε συνδυασμό με σημαντικά ιστορικά γεγονότα και λειτουργούσε και ως καταφύγιο για τους κατοίκους μίας από τις πιο εύφορες περιοχές του νησιού. Δεδομένου ότι στην ευρύτερη περιοχή απαντούν σημαντικές αρχαιότητες της παλαιοχριστιανικής ως και της ιπποτικής περιόδου (6^{ου}-16^{ου} αι.) βρίσκεται σήμερα στο τελικό στάδιο η διαδικασία της «οριοθέτησης ζωνών Α' και Β' προστασίας του αρχαιολογικού χώρου στο Χαράκι Μαλώνας νήσου Ρόδου, Περιφερειακής Ενότητας Νοτίου Αιγαίου».

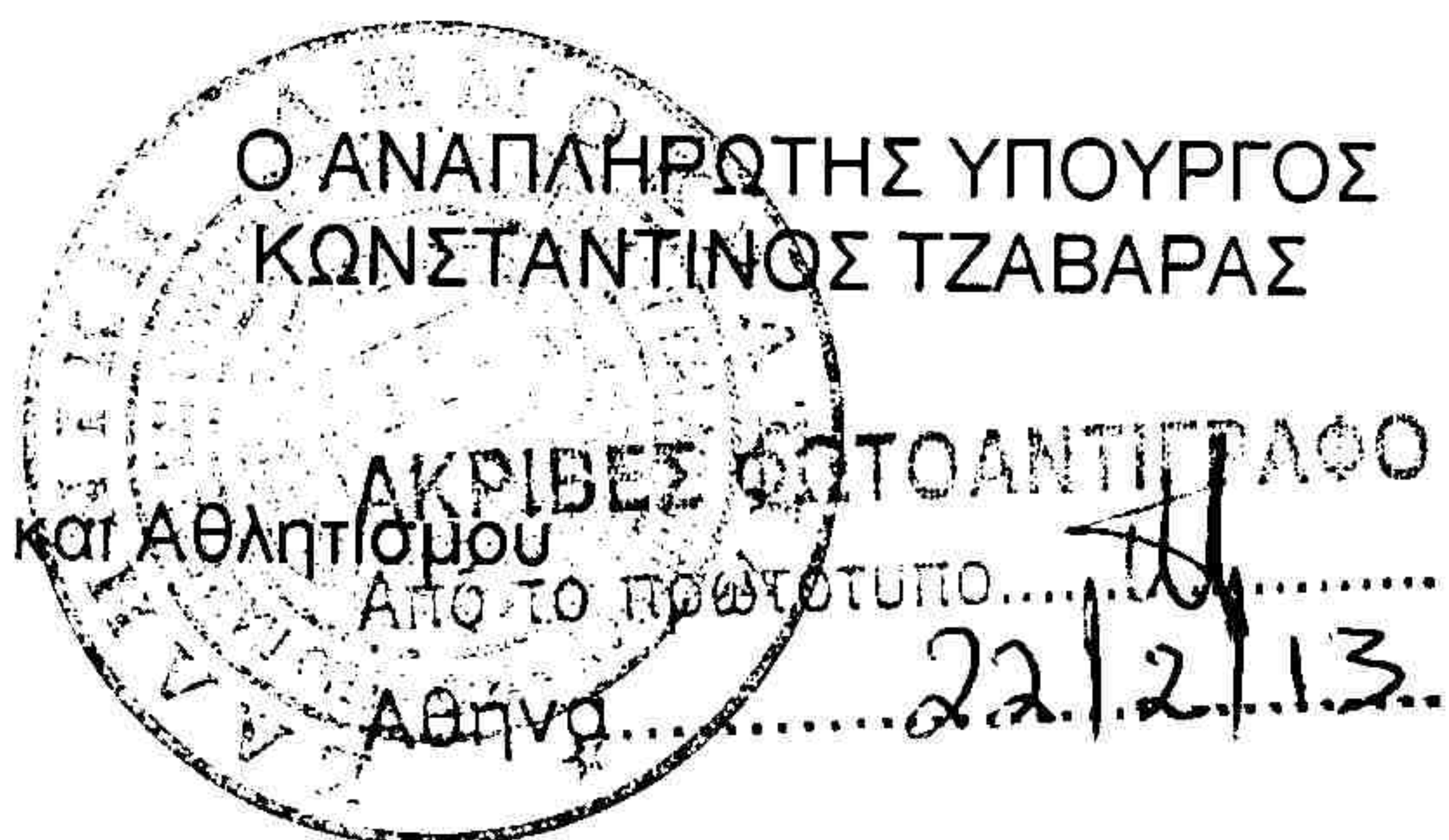
Η 4^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ανέθεσε την αποτύπωση της οχύρωσης ως πρώτο βήμα για την εκπόνηση μελέτης στερέωσης των ετοιμόρροπων τμημάτων της το 2000. Η αποτύπωση αυτή θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και έπειτα να χρησιμοποιηθεί ως υπόβαθρο για μελέτη που θα περιλαμβάνει διερεύνηση της παθολογίας του μνημείου, τη στερέωση και την τμηματική αποκατάσταση και ανάδειξη της οχύρωσης. Στη συνέχεια, προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η μελέτη, θα πρέπει να ανευρεθούν οι απαραίτητοι πόροι, έργο που εκτιμάται, εφόσον εγκριθεί, να διαρκέσει τουλάχιστον μία τετραετία λόγω της θέσης του μνημείου, της απόστασης από την πρωτεύουσα του νησιού και το βαθμό επικινδυνότητας. Θα πρέπει επίσης, προκειμένου να επιτευχθεί η επισκεψιμότητα του εσωτερικού του μνημείου, να γίνει διερεύνηση της τοπογραφίας του. Με βάση μια συντηρητική εκτίμηση, το κόστος του έργου στερέωσης/ανάδειξης της Φεράκλου δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο των 10.000.000 Ευρώ. Εκτιμάται ότι η ανασκαφική διερεύνηση του οικισμού, που θεωρείται από τις σημαντικότερες βυζαντινές θέσεις στην ύπαιθρο της Ρόδου, μπορεί να εξελιχθεί αυτόνομα δοθείσης της ευκαιρίας, εφόσον καταστεί ασφαλής η πρόσβαση, σε συνεργασία με κάποιο Ελληνικό ή Διεθνές Ερευνητικό Ίδρυμα.

Το βυζαντινό κάστρο της Μονολίθου επιστέφει απόκρημνο βράχο ύψους 120 μ., με μία μόνο απότομη πρόσβαση, και εποπτεύει τμήμα της δυτικής ακτογραμμής του νησιού σε απόσταση 70 χλμ. ΝΔ από την πόλη της Ρόδου. Μέρος τουλάχιστον του οχυρού περιβόλου (±13 στρέμματα) χρονολογείται στην ιπποτοκρατία, και στο εσωτερικό διατηρούνται ναός, στέρνες και άλλες ερειπωμένες κατασκευές. Βρίσκεται σε θέση ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Η κατάσταση των λιθοδομών του φρουρίου είναι γενικά κακή, με πολλές ετοιμορροπίες, και το απόκρημνο του εδάφους περιπλέκει τα προβλήματα αντιμετώπισής τους τόσο σε επίπεδο αποτύπωσης/μελέτης

όσο και αποκατάστασης, εφόσον μέρος από τα ικριώματα εργασίας θα πρέπει να αγκυρωθούν στο εσωτερικό του κάστρου λόγω της απουσίας ερεισμάτων εξωτερικά. Δεν υπάρχει αποτύπωση, και η πρόσβαση στο κάστρο είναι δυνατή μόνο με τα πόδια, από μονοπάτι διαμορφωμένο κλιμακωτά και εν μέρει λαξευμένο στο σκληρό φυσικό βράχο. Το μνημείο δέχεται ικανό αριθμό επισκεπτών κατά την τουριστική περίοδο, τόσο σε οργανωμένες εκδρομές που κάνουν το γύρο του νησιού όσο και από ανεξάρτητους εκδρομείς λόγω της ελκυστικής θέσης του και της καταπληκτικής θέας, αν και δεν είναι κατάλληλο για άτομα που δεν διαθέτουν καλή φυσική κατάσταση και είναι επικίνδυνο για τα παιδιά. Για να καταστεί το μνημείο πιο φιλικό στον επισκέπτη χρειάζονται τα ακόλουθα: α) Αποτύπωση και καταγραφή της παθολογίας των λιθοδομών στην περίμετρο του κάστρου αλλά και στο εσωτερικό, όπου ελλοχεύουν διάφορα απρόοπτα (ανώμαλο έδαφος, κρυμμένες στέρνες κ.ά.) β) Μελέτη που θα περιλαμβάνει στερέωση και μερική συμπλήρωση των περιμετρικών λιθοδομών, αποκατάσταση τουλάχιστον μίας στέρνας προκειμένου να μην χρειαστεί η μεταφορά νερού για τις υπόλοιπες οικοδομικές εργασίες και γ) Διαμόρφωση διαδρομών και πρόσβασης που θα μειώνουν τον κίνδυνο για τους επισκέπτες.

Το κάστρο του Ασκληπείου βρίσκεται σε λοφίσκο Α του ομώνυμου οικισμού, σε απόσταση 60 χλμ. ΝΔ από την πόλη της Ρόδου. Οικοδομήθηκε τον 15^ο αι. Έχει τετραγωνική κάτοψη, με πύργους στις γωνίες και επίστεψη από ορθογώνιες επάλξεις. Η περίμετρος του εξωτερικού περιβόλου είναι 110 μ. και η μοναδική πύλη ανοίγεται στον πύργο της ΝΑ γωνίας. Διακρίνονται δύο οικοδομικές φάσεις. Στο εσωτερικό διατηρούνται λείψανα από διάφορα οικοδομήματα, και δύο στέρνες. Πρόκειται για ένα από τα καλύτερα διατηρημένα ιπποτικά κάστρα της ενδοχώρας του νησιού, αν και τμήματα του περιβόλου έχουν καταρρεύσει, ενώ άλλα είναι επικίνδυνα. Επειδή η περιοχή μεταξύ του κάστρου και του οικισμού του Ασκληπείου είχε ενταχθεί στην επέκταση του οικισμού από Νομαρχιακή Απόφαση το 1987 ερήμην του τότε ΥΠ.ΠΟ., εκκρεμεί η απαλλοτρίωση οικοπέδων ιδιωτών για την προστασία του κάστρου. Δεν υπάρχει αποτύπωση του μνημείου, η οποία θα πρέπει να συνδυαστεί με ανασκαφική διερεύνηση προκειμένου να ολοκληρωθεί. Η μελέτη ανάδειξης του κάστρου, για την οποία η πλήρης αποτύπωση αποτελεί προϋπόθεση, θα πρέπει να περιλαμβάνει αποκαταστάσεις και στερεώσεις λιθοδομών, φυλάκιο, έκθεση της ιστορίας του μνημείου, εγκαταστάσεις υγιεινής κλπ. Εφόσον αποκατασταθεί, το κάστρο είναι δυνατόν να λειτουργήσει ως φυλασσόμενος αρχαιολογικός χώρος με εισιτήριό και να χρησιμοποιείται και για θερινές εκδηλώσεις.

Συνοψίζοντας, για τη διάσωση, αποκατάσταση και αξιοποίηση των τριών παραπάνω κάστρων ευκατρία είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων κονδυλίων· ωστόσο, λόγω της απομακρυσμένης θέσης τους και της κλίμακας των παρεμβάσεων που είναι αναγκαίες για την στοιχειώδη, έστω, αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και την ασφαλή απόδοσή τους στον επισκέπτη θα απαιτηθούν μεγάλης κλίμακας προγράμματα με υψηλό κόστος και διάρκεια ετών.

Εσωτερική Διανομή:

1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού
Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
2. ΔΒΜΑ
3. ΔΑΒΜ/Μ
4. 4^η ΕΒΔ
5. ΤΑΠΑ